

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 305

Vuoden 2022 talousarviokehys

TRE:511/02.02.01/2021

Valmistelija / lisätiedot:

Jukka Männikkö, Reija Linnamaa

Valmistelijan yhteystiedot

Talousjohtaja Jukka Männikkö, puh. 050 576 7539 ja strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Kaupungin toimintayksiköitä kehoitetaan aloittamaan vuoden 2022 talousarvion valmistelu perusteluissa kuvattujen tavoitteiden ja liitteenä olevan talousarviokehysten mukaisesti sekä tarkempien talousarvion laadintaohjeiden mukaan.

Kaupunginhallitukselle järjestetään 30.8.2021 erillinen talous- ja investointiseminaari, jossa käsitellään vuoden 2022 talousarviovalmistelun tilannetta erityisesti käyttötalouden ja investointien osalta.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston tulee ohjata ja tukea yhtiöitä näiden tavoitteiden saavuttamisessa sekä kriittisesti arvioida kaupungin yhtiöomistuksia ja tarvittaessa tehdä myyntiesityksiä uusien investointien rahoituksen mahdollistamiseksi.

Talousarvion 2022 toiminnan tavoitteiden valmistelua jatketaan osana uuden strategian laadintaa vuoden 2022 suunnittelua ohjaavien painotusten pohjalta.

Kehitysohjelmat vuodelle 2022 hyväksytään osaksi talousarvion jatkovalmistelua.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden strategiajohtaja Reija Linnamaalle, talousjohtaja Jukka Männikölle, johtaja Taru Kuosmaselle, johtaja Mikko Nurmiselle, johtaja Teppo Rantaselle, johtaja Lauri Savisaarelle, henkilöstöjohtaja Niina Pietikäiselle sekä liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolaiselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Jaakko Stenhäll poistui kokouksesta.

Perustelut

Lähtökohdan vuoden 2022 talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelulle muodostavat valmistelussa olevat Tampereen strategia 2030, pormestariohjelma, kaupungin vuoden 2021 talousarvion toteumaennuste sekä vuosia 2022-2025 koskevat taloudelliset ennusteet.

Tampereen kaupungin vuoden 2021 talousarvio on toteutumassa koko kaupungin tasolla talousarviota parempana. Eri ennustelaitosten mukaan vuonna 2022 ollaan palautumassa normaalimpaan taloudenpitoon, kun koronatilanne hellittää ja koronatuot päättyvät. Koronan jälkiseuraamusten (hoito- ja palveluvelka, velkaantunut julkinen talous ja kasvanut työttömyys) arvioidaan kuitenkin edelleen näkyvän kuntien taloudessa. Vuodesta 2022 on ennusteiden mukaan muodostumassa kuntatalouden vaikein vuosi tulevalla suunnitelmakaudella.

Kaupunginhallitus käsitteli 26.4.2021 vuoden 2022 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia. Talousarviovalmistelun tavoitteeksi asetettiin tuolloin mitoittaa menojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi ja saavuttaa vähintään 0-tulos. Tavoitteen saavuttaminen on valmistelussa tarkentuneiden tietojen perusteella erittäin vaikeaa, sillä palvelutarpeiden kasvu on huomattavasti verorahoituksen kasvua suurempaa. Palvelujen pitämiseen nykytasolla tai palvelujen laajentamiseen ei olisi taloudellisia mahdollisuuksia, vaikka tarpeita on kovasti.

Tuloperusteet

Tampereen verotulojen kasvuksi vuonna 2022 noin 29 milj. euroa (2,7 prosenttia) vuoden 2021 toteumaennusteesta. Kunnallisveroihin arvioidaan 5,2 prosentin kasvu. Yhteisöverojen osalta kuntaryhmän jako-osuuden 10 %-yksikön alentaminen pienentää yhteisöverotuloja noin 15 milj. eurolla kuluva vuodesta. Verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan ensi vuonna 1 109 milj. euroa. Talousarviokehys on laadittu nykyisen veroperusteiden mukaan.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2022 noin 366 milj. euroa, mikä on 11,6 milj. euroa (3,3 prosenttia) vuotta 2021 enemmän. Erikoista on, että Tampereen peruspalvelujen valtionosuus on ennakkotietojen perusteella noin 4,8 milj. euroa vuoden 2021 summaa pienempi. Kunnille mahdollisesti annettavat uudet tehtävät on hallitusohjelmassa luvattu kompensoida kunnille täysimääräisesti.

Verorahoituksen kokonaiskasvuksi arvioidaan yhteensä 40,6 milj. euroa (2,8 prosenttia).

Talousarviokehys

Sivistyspalvelujen palvelualueella varaudutaan lisäämään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisotyön henkilöresursseja. Lakimuutokset edellyttävät varhaiskasvatuksen henkilöresurssien lisäämistä ja alentavat varhaiskasvatuksen maksutuloja.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Perusopetuksessa varaudutaan oppilasmäärän kasvuun ja säilytetään ryhmäkoot ennallaan.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelualueella korjataan talousarviopohjaa kuluvan vuoden ylitysten vuoksi. Lakimuutokset ikäihmisten sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluissa edellyttävät henkilöresurssien lisäämistä. Asiakasmaksulain muutos pienentää maksutuloloja. Talousarviokehityksessä vastataan palvelutarpeen ja asiakasmäärän kasvuun perustoiminnan turvaamiseksi. Lisäksi varaudutaan Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin ja muiden ostopalvelujen kustannusten nousuun.

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueella vastataan lukion opiskelijamäärän kasvuun sekä oppivelvollisuuden laajentumisen ja toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden aiheuttamiin kustannuksiin ja vahvistetaan toisen asteen opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalveluita.

Kaupunkiympäristön palvelualueella parannetaan joukkoliikenteen palvelutasoa ja asiakaskokemusta, vastataan kaupungin kasvuun kaavoituksella ja vastataan uusien alueiden kunnossapitotarpeisiin. Lisäksi käynnistetään kiertotalousalueita maan vastaanottoon ja pyritään tehostamaan vieraslajien torjuntaa.

Kehysvalmistelussa on yksiköiden esityksiä jouduttu supistamaan 42 milj. eurolla, mutta kehyksessä on kuitenkin rahoitusta 84,2 milj. euroa kuluvan vuoden talousarviota enemmän. Toimintakate kasvaa 6,4 prosenttia, sillä palveluista ei ole haluttu supistaa. Sosiaali- ja terveystalouden palveluihin osoitetaan 42,8 milj. euroa, sivistys- ja kulttuuripalveluihin 20,5 milj. euroa ja elinvoima- ja osaamislautakunnalle 9,0 milj. euroa kuluvan vuoden talousarviota enemmän.

Kehyksessä vuosikate on 83,9 milj. euroa ja tilikauden tulos 26,5 milj. euroa alijäämäinen.

Toimintayksiköiden tulee laatia talousarvioesityksensä enintään talousarviokehityksen mukaiseksi. Palvelutarpeen kasvu on kehyksessä osoitetun rahoituksen lisäksi rahoitettava talousarviokehityksen sisäisin siirroin. Toimintayksiköiden tulee välttää esittämästä uusia pysyviä toimintamenoja lisääviä palveluja.

Taloussuunnitelmakaudella 2022-2025 on talouden tasapainottamiseen kiinnitettävä erityistä huomiota. Tarkemmat talouden tasapainottamisesitykset ja tasapainottamisen aikataulu on perusteltua linjata talousarvion jatkovalmistelussa, jolloin verorahoituksen kehitysarviot on saatu päivitetyn ja tällöin toivottavasti on myös tarkempaa tietoa sote-uudistuksen vaikutuksista kaupungin talouteen vuonna 2023.

Valtiovarainministeriö on arvioinut kuntien taloudellista tilannetta sote-uudistuksen toteutuessa. Arviot perustuvat kuntien ilmoittamiin talousarvio- ja taloussuunnitelmatietoihin vuosilta 2021 ja 2022 sekä valtiovarainministeriön kuntakohtaisiin veroennusteisiin ja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

valtionosuustietoihin. Arvioita päivitetään sote-uudistuksen alkuun asti kahdesti vuodessa ja viimeisin päivitys tehtiin 12.5.2021.

Valtiovarainministeriön laskelmassa käyttämänä oletuksena on, että uudistuksen voimaantulovuonna kaikkien kuntien talouden tasapaino on sama kuin mikä se on tällä hetkellä. Tasapainotilan muutos nykyiseen vuosina 2023-2027 on tehty sillä olettamuksella, että kunnan tulot ja kustannukset ovat samat kuin nykyisin (vuonna 2022), jolloin vain siirtymätasaus vaikuttaa kunnan tasapainoon. Siirtymätasauksen lisäksi todellisuudessa kunnan tulot (verotulot, valtionosuudet ja toimintatuotot) sekä kustannukset muuttuvat kuitenkin vuosittain niin sanottuun normaaliin tapaan, joten tässä vaiheessa arvioon sisältyy huomattavan paljon epävarmuustekijöitä.

Valtiovarainministeriön laskelmien mukaan sote-uudistuksen vaikutus olisi Tampereen kaupungille lievästi positiivinen. Muutos olisi vuonna 2023 asukasta kohti 4 euroa ja lopullinen muutos nykyiseen tilanteeseen vuonna 2027 olisi 59 euroa asukasta kohti. Arviot tarkentuvat sote-uudistukseen alkuun asti ja lähtötilanne tiedetään lopullisesti vuoden 2022 tilinpäätöstietojen jälkeen vuonna 2023.

Hallintosäännön mukaan konsernijaoston tehtävänä on mm. vastata konsernirakenteen strategisesta kehittämisestä sekä ohjata ja valvoa omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti. Talousarviossa tytäryhtiöille asetetaan osinkotavoitteet ja in-house-tukipalveluyhtiöille on niiden perustamisvaiheessa asetettu selkeät tehostamistavoitteet, joiden tulee näkyä kaupungille kilpailukykyisesti tuotettuina palveluina. Konsernijaoston tulee ohjata ja tukea yhtiöitä näiden tavoitteiden saavuttamisessa sekä kriittisesti arvioida kaupungin yhtiöomistuksia ja tarvittaessa tehdä myyntiesityksiä uusien investointien rahoituksen mahdollistamiseksi.

Investoinnit

Kaupunginhallitus käsitteli 26.4.2021 vuoden 2022 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia. Valtuuston hyväksymä taloussuunnitelmakauden investointitaso on korkea ja erityisesti suhteessa vuosikatteeseen. Kaupunginhallitus antoi vuosien 2022-2025 investointisuunnittelun ohjeelliseksi tasoksi noin 240 milj. euroa, mutta tasoon palataan kaupunginhallituksen talous- ja investointiseminaarissa elokuussa. Taloussuunnitelmavuosien talousarviovalmistelussa on vuosikatteen tasoa suhteessa investointeihin kyettävä nostamaan.

Kaupunginhallitus käsittelee suunniteltuja tulevien vuosien investointeja erillisessä investointiseminaarissa 30.8.2021 ja tällöin linjataan myös vuoden 2022 talousarviovalmisteluun sisällytettävä investointitaso.

Toiminnan tavoitteiden valmistelu ja kehitysohjelmat 2022

Tampereen uuden strategian laadinta on käynnistynyt tietopohjan ja tulevaisuusanalyysien laadinnalla sekä osallistumisen syötteiden keräämisellä. Valmistelussa oleva pormestariohjelma luo pohjan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

strategian jatkovalmisteluun. Strategia ulottuu vuoteen 2030, ja se sisältää valtuustokauden 2022-2025 tavoitteet. Strategia valmistellaan siten, että se olisi hyväksymiskäsittelyssä kaupunginvaltuustossa 15.11.2021.

Strategian valmisteluajataulun vuoksi kehyksessä esitetään vuoden 2022 suunnittelua ohjaavat painotukset, joiden pohjalta jatketaan vuoden 2022 talousarvion toiminnan tavoitteiden valmistelua osana uuden strategian laadintaa. Painotukset perustuvat nykyiseen strategiaan, tunnistettuihin toimintaympäristön muutoksiin ja toiminnan muutostarpeisiin sekä muuhun strategiaprosessissa keväällä syntyneeseen pohja-aineistoon. Kaupunginhallituksen kehittämiskokous linjasi painotukset osana toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat -aineistoa 26.4.2021. Esitetyt painopisteet ohjaavat talousarvion jatkovalmistelua, mutta niihin tulee tarkennuksia ja lisäyksiä pormestariohjelman ja strategian valmistelun edetessä.

Talousarvion 2022 toiminnan tavoitteet tulevat perustumaan Tampereen uuden strategian valtuustokauden tavoitteisiin. Talousarviossa toiminnan tavoitteita asetetaan kaupunkitasoisesti sekä erikseen lautakunnille, kehitysohjelmille, liikelaitoksille ja konserniyhteisöille. Myös liikelaitosten ja konserniyhteisöjen tavoitteissa huomioidaan valmistelussa oleva strategia.

Tampereen kaupungin kehittämistoiminnan kärkenä toteutetaan kaupunginhallituksen ohjauksessa olevia kehitysohjelmia. Kehitysohjelmat ovat laajoja, pääsääntöisesti kahta tai kolmea palvelualueita yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy merkittäviä taloudellisia panostuksia ja laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Vuoden 2021 aikana toteutuksessa on ollut kuuden kehitysohjelman kokonaisuus: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Raitiotie, Smart Tampere (ekosysteemiohjelma ja Kestävä Tampere -ohjelma), Vetovoimainen elämyskaupunki sekä Tampere Junior. Smart Tampere ja Raitiotie kehitysohjelmat päättyvät ohjelmasuunnitelmien mukaisesti vuoden 2021 loppuun mennessä. Myös vetovoimainen elämyskaupunki -ohjelma, jonka kärkenä on toteutettu kulttuuripääkaupunki 2026 -hakua, päättyy vuoden 2021 aikana.

Kehitysohjelmat ovat keskeinen väline kaupungin merkittävien strategisten muutosten toteuttamiseen ja kehitysohjelmien kokonaisuutta tulee valmistella suhteessa uuden strategian painotuksiin. Nykyisistä kehitysohjelmista Viiden tähden keskustaa, Hiedanrantaa ja Tampere Junioria esitetään jatkettavan vuonna 2022. Lisäksi vuoden 2022 kehysvalmistelussa varaudutaan uusien ohjelmien käynnistämiseen. Vuosien 2022-2025 ohjelmakokonaisuuden valmistelu tapahtuu syksyn aikana osana strategiaprosessia. Tavoitteena on, että kaupunginhallitus linjaa uusista ohjelmateemoista syyskuun lopulla ja kehitysohjelmien

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

kokonaisuus on esillä pormestarin talousarvioesityksessä.
Kaupunginvaltuusto päättää kehitysohjelmien resurssoinnista talousarvion yhteydessä.

Talousarviovalmistelun eteneminen

Kaupunginhallituksen talous- ja investointiseminaari pidetään 30.8.2021, lautakuntien ja johtokuntien talousarvioesitykset valmistuvat 17.9.2021 mennessä. Pormestarin talousarvioehdotus esitellään 25.10.2021, kaupunginhallituksen talousarviokäsittely on 1.11.2021 ja kaupunginvaltuusto päättää talousarviosta 15.11.2021.

Talousarvioehdotukseen sisältyvistä mahdollisista henkilöstöön kohdistuvista säästötoimenpiteistä tai muista vastaavista henkilöstöjärjestelyistä tulee käydä yhteistoimintaneuvottelut ennen kuin kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Jukka Männikkö, Nina Mustikkamäki, Niina Pietikäinen, Taru Kuosmanen, Lauri Savisaari, Teppo Rantanen, Mikko Nurminen, konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset

Liitteet

1 Talousarviokehys 2022, esitysmateriaali 21.6.2021

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 29.6.2021 www.tampere.fi

Päätös on annettu tiedoksi sähköisesti 24.6.2021.

Tampere
24.06.2021

Elina Nikkilä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§305

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)